

The Gleaner

Vol 2 (1964)

Ο Δημήτριος Υψηλάντης κατεβαίνει στην Ελλάδα

Δημήτριος Σ. Γκίνης

doi: [10.12681/er.9634](https://doi.org/10.12681/er.9634)

Copyright © 2016, Δημήτριος Σ. Γκίνης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Γκίνης Δ. Σ. (2016). Ο Δημήτριος Υψηλάντης κατεβαίνει στην Ελλάδα. *The Gleaner*, 2, 187–189.
<https://doi.org/10.12681/er.9634>

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ ΚΑΤΕΒΑΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Συνέπεσε νά ἔχουμε ἀρκετές πληροφορίες γιά τὸ κατέβασμα τοῦ Δημητρίου Ὑψηλάντη ἀπὸ τὸ Κισνόβι τῆς Βεσσαραβίας, ὅπου ζοῦσε ἡ οἰκογένειά του, στὸ Τριέστι, κι ἀπὸ ἐκεῖ στὴν Ὑδρα. Φαίνεται πὼς ὁ Ὑψηλάντης ὁ ἴδιος διηγήθηκε τὸ ἱστορικὸ αὐτοῦ τοῦ ταξιδιοῦ στὸν Ἰωάννη Φιλήμονα, ποὺ ἐστάθηκε γραμματικὸς του ἀπὸ τὸν Ἰούνιο τοῦ 1822 ἕως τὸ 1830. Καί τὸ ὑποθέτω αὐτό, γιὰτι πολλὲς λεπτομέρειες αὐτοῦ τοῦ ταξιδιοῦ, ποὺ σταθῆκανε δραματικὲς καὶ παρ' ὀλίγο νά συντελέσουν στὸ οἰκτρὸ ναυάγιο τῆς ἐπιχειρήσεως, δὲν βρίσκονται σὲ χαρτιά, ἀλλὰ μποροῦσαν νά μᾶς γίνουν γνωστὲς μόνο ἀπὸ προφορικὴ διήγησι ἐκείνων ποὺ λάβανε μέρος. Τέτοια ἐπεισόδια εἶναι κυρίως δύο: Τὸ πρῶτο, στὸ Τσέρνοβιτς, στίς 8 Μαΐου, δηλαδὴ στίς ἀρχὲς σχεδὸν τοῦ ταξιδιοῦ, ἀναγνωρίστηκε ὁ Ὑψηλάντης ἀπὸ κάποιον τυχοδιώκτη Σαλόνσκη, ὑπηρετὴ διωγμένο ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ γαμβροῦ τοῦ Ὑψηλάντη· ὁ τελευταῖος ἀναγκάστηκε νά τὸν σέρνει μαζί του ἐπὶ ἕνα μῆνα, σχεδὸν σὰν αἰχμάλωτο, ἕως τὸ Τριέστι, ὅπου τὸν ἄφησε τῆ στιγμῇ ποὺ μπῆκε στὸ καράβι, μὲ ἕνα δῶρο ἀπὸ 600 δίστηλα. Τὸ ἄλλο ἐπεισόδιο, σοβαρότερο, μὲ κάποιον μολδαβὸ ποὺ ἀναγνώρισε τὸν Ὑψηλάντη, στὸ Ἑρμανστατ, στίς 17 Μαΐου. Ὁ μολδαβὸς αὐτὸς ἐξαφανίστηκε ὑποπτα καί, ὅπως μαθεύτηκε ὕστερα, πῆγε στὴ Βιέννη καὶ κατέδωσε τὸν Ὑψηλάντη. Ὁ Ὑψηλάντης γι' αὐτὸ ἄλλαξε πορεία ἀπὸ τὸ Ἑρμανστατ κι ἐπῆγε στὸ Τριέστι μέσῳ Τεμεσβάρ, Ἑσσιγκ, Κάρλσταντ καὶ Φιοῦμε. Τὸ καράβι τοῦ κροάτη Παύλου Στοτκόβιτς εἶχε πιά σαλπάρει ἀπὸ τὸ Τριέστι, στίς 7 Ἰουνίου, μὲ τὸν Ὑψηλάντη καὶ τοὺς συντρέφους του, ὅταν ἡ ἀστυνομία τοῦ Τριεστιοῦ ἄρχισε νά τὸν ἀναζητεῖ παντοῦ, πολὺ ἀργά πιά.

Τίς πληροφορίες αὐτές, μαζί μὲ πολλὲς ἄλλες, γιά τὸ ταξίδι, μᾶς τίς δίνει ὁ Φιλήμων στὰ δύο τοῦ Ἱστορικὰ Δοκίμια: *Περὶ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας* (Ναυπλία 1834) σ. 381-384 καὶ *Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, τ. Γ' (Ἀθ. 1860) σ. 384-389. Ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἱστορικοὺς τῆς Ἐπαναστάσεως, σχετικὰ τίς περισσότερες πληροφορίες

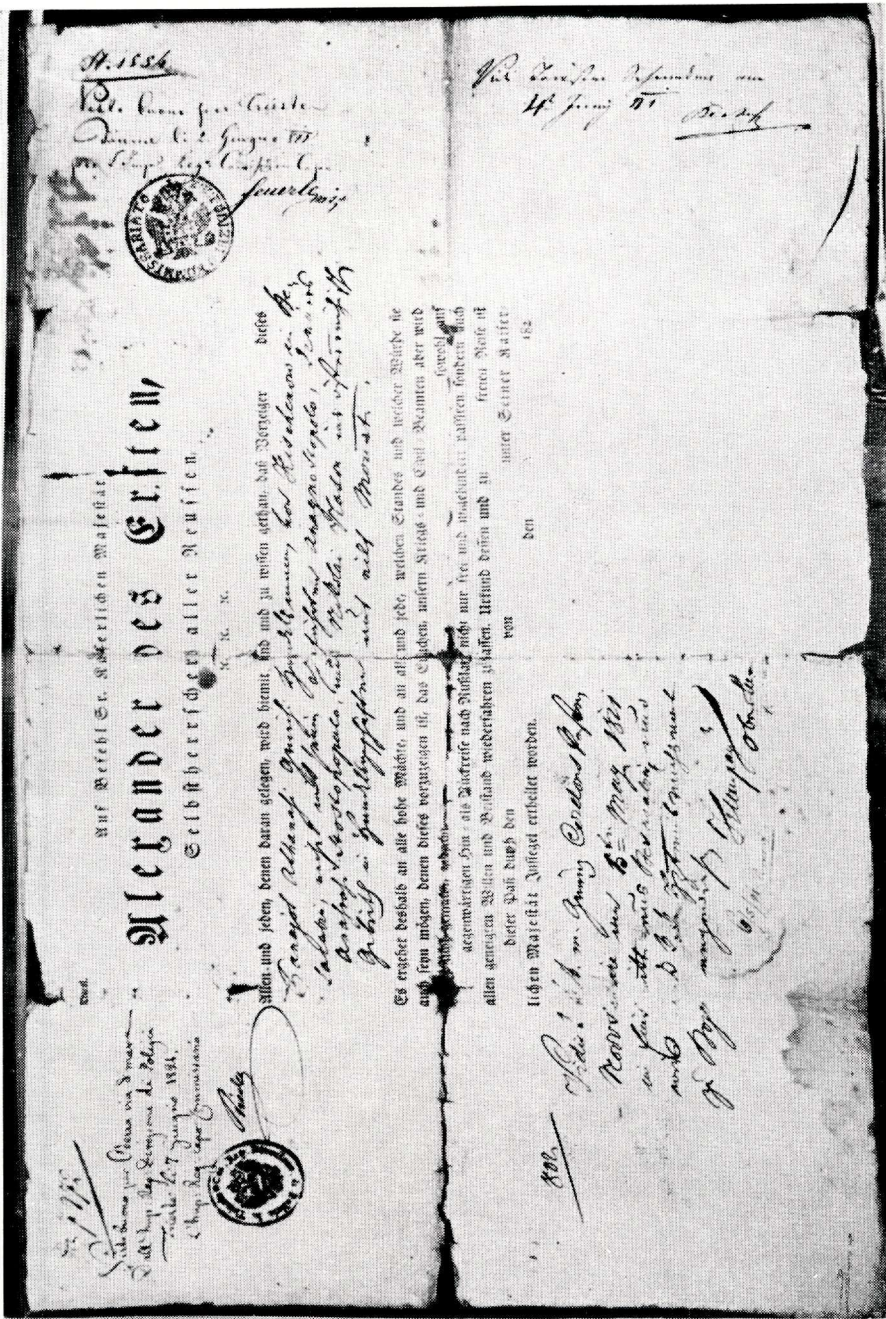
μᾶς δίνει ὁ Δ. Κόκκινος (Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις, γ' ἔκδ. τ. Β', 1957, σ. 208-211), βασιζόμενος στὰ δυὸ Δοκίμια καὶ στὸ Ἀρχεῖο τοῦ Φιλήμονα στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη.

Φυσικά, ἡ κυριώτερη πηγὴ γιὰ τὶς λεπτομέρειες τῆς πορείας τοῦ ταξιδιοῦ, μὲ χρονολογίες, πρέπει νὰ εἶτανε τὸ διαβατήριο τοῦ Ὑψηλάντη. Εἶναι δέβαιο, πὼς ὁ Φιλήμων θὰ τὸ εἶχε κάποιον διάστημα στὰ χέρια του, γιὰτὶ μᾶς δίνει ἀρκετὲς λεπτομέρειες γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν σταθμῶν ποὺ ἔκανε ὁ Ὑψηλάντης. Ὁ Κόκκινος μάλιστα (σ. 208) μᾶς δίνει τὴν μετάφραση τοῦ ρωσικοῦ διαβατηρίου.

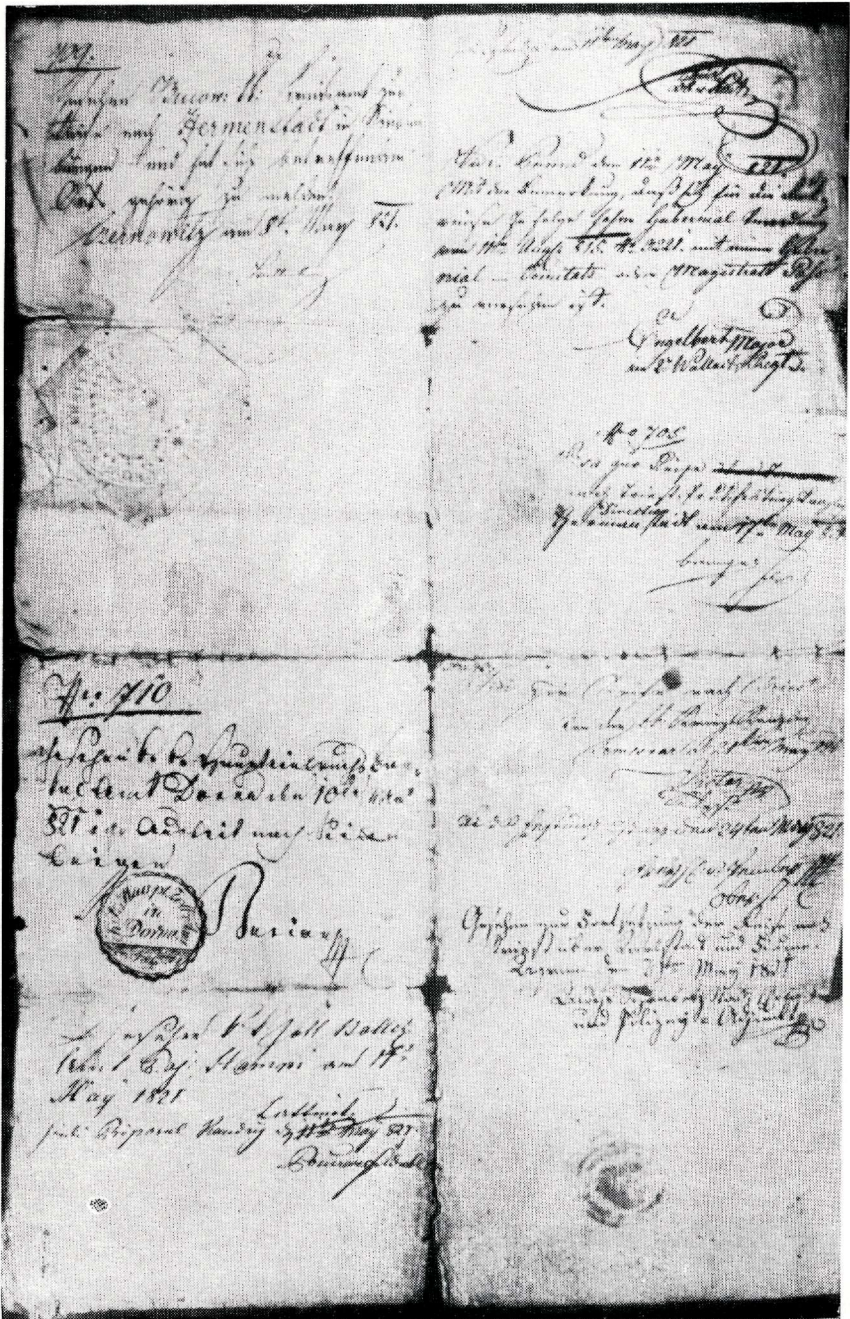
Πραγματικὰ ὅμως πρόκειται γιὰ δυὸ διαβατήρια—«ἐφοδιαστικά», ὅπως τὰ λέγανε τότε—καὶ ὄχι γιὰ ἓνα. Τὸ πρῶτο γραμμμένο στὰ ρωσικά, τὸ ἄλλο στὰ γερμανικά. Καὶ τὰ δυὸ μοῦ τὰ προσέφερε νὰ τ' ἀγοράσω κάποιος νέος ἀγνωστός μου, κατὰ τὴν Κατοχὴ· μιὰ καὶ δὲν εἶχανε πάνω τους κανένα σημάδι πὼς εἶτανε κλεμμένα ἀπὸ Βιβλιοθήκη, ἀποφάσισα νὰ τὰ πάρω, ἀπὸ φόβον μήπως ἀγοραστοῦν ἀπὸ ξένο καὶ φύγουν ἀπὸ τὸν τόπο μας. Βρίσκονται σήμερα στὸ Μουσεῖο Μπενάκη, ὅπου τὰ πρόσφερα. Στὴν πίσω πλευρὰ τοῦ ρωσικοῦ διαβατηρίου, μεταγενέστερο χέρι, ἀλλὰ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης (ἴσως τοῦ Φιλήμονα;) ἔχει σημειώσει: «Ἐφοδιαστικὸν μὲ τὸ ὅποιον ὁ Ἀναγνωστόπουλος ὠδήγησε τὸν Δ. Ὑψηλάντην τὸ 1821 ἀπὸ τὸ Κισνόβι εἰς τὸ Τριέστι καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα». Δημοσιεύω ἐδῶ τὶς φωτογραφίες τους.

Τὴν ἔκδοσιν τοῦ γερμανικοῦ διαβατηρίου ἐξηγῶ μὲ τὸ ὅτι μεγάλο μέρος τοῦ ταξιδιοῦ θὰ γινότανε σὲ αὐστριακὸ ἔδαφος. Ἀλλὰ οἱ διαφορὲς θεωρήσεις τοῦ διαβατηρίου ἀπὸ τοὺς διάφορους σταθμοὺς ἐγίνονταν τυχαῖα, τότε στὸ ρωσικὸ καὶ τότε στὸ γερμανικὸ διαβατήριον. Τὸ ρωσικὸ ἔχει ἐννέα θεωρήσεις, τὸ γερμανικὸ δεκατρεῖς, τὸ ὅλον 22 θεωρήσεις. Ἀνεξήγητο μοῦ εἶναι, πὼς τὰ ὀνόματα τῶν κατόχων τοῦ διαβατηρίου δὲν συμπίπτουν στὰ δυὸ διαβατήρια: τὸ ρωσικὸ εἶναι στὸ ὄνομα Παναγιώτη Α. Ἀναγνωστόπουλου, Ἕλληνας ἐμπόρου, ποὺ πηγαίνει στὴν Αὐστρία γιὰ ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, μὲ τοὺς δυὸ ὑπηρέτες του, τὸν Ἀθανάσιο Στοστοπόπουλο (=Δημ. Ὑψηλάντη) καὶ Νικόλαο Βλάση (=Σουβατζόγλου, παλιὸ ὑπηρέτη τοῦ Ὑψηλάντη). Τὸ γερμανικὸ διαβατήριον ἔχει ἐκδοθεῖ στὸ ὄνομα τοῦ Πανάγου Ἀθανάση, Ἕλληνας ἐμπόρου ἀπὸ τὸ Κίσεινοβ τῆς Βεσσαραβίας, ποὺ ταξιδεύει μὲ τὸν σύντροφό του Ἀναγνωστόπουλο καὶ τοὺς ὑπηρέτες τους Ἀναστάση Στοστοπόπουλο καὶ Νικόλαο Βλάση.

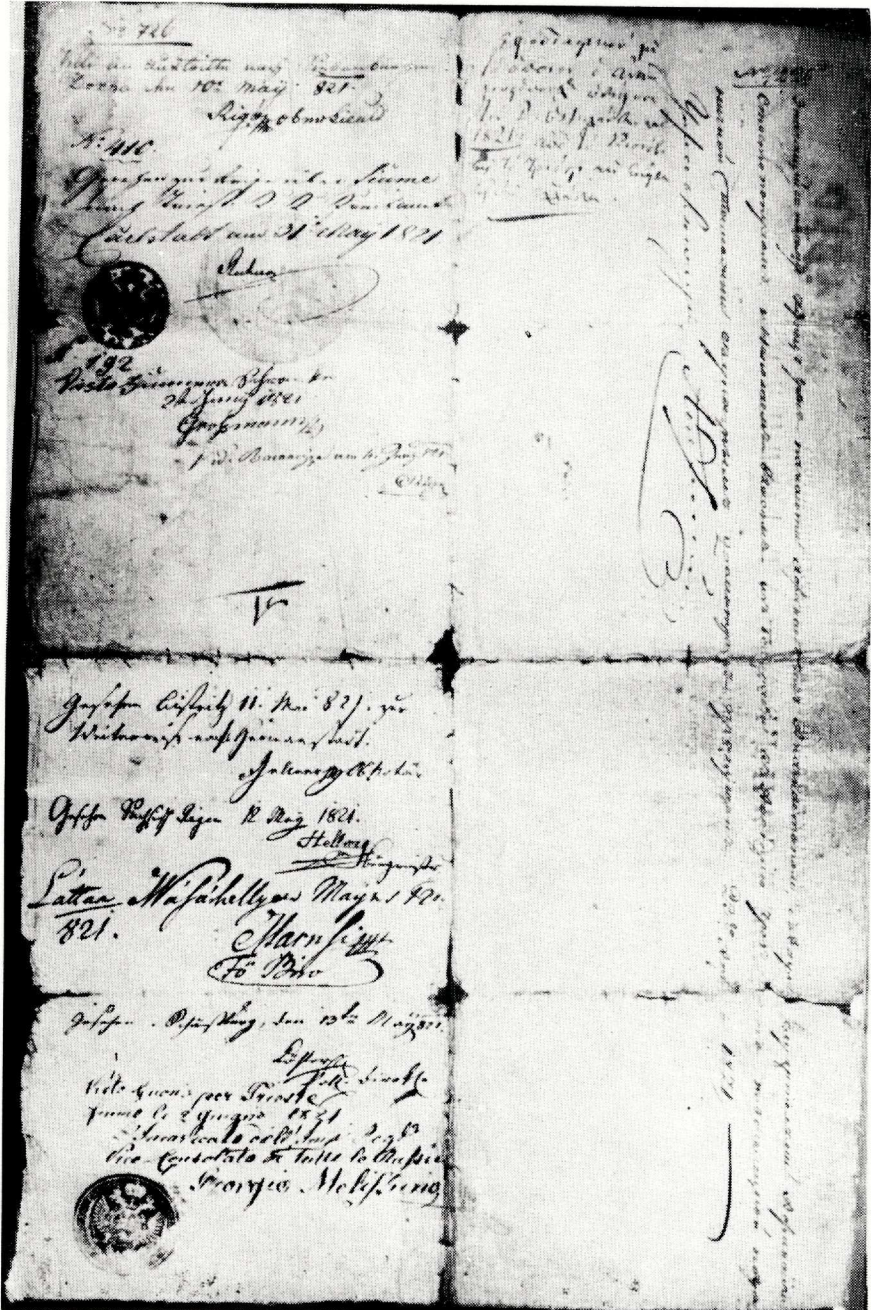
Τὸ ξεκίνημα γίνηκε ἀπὸ τὸ Κίσεινοβ, στίς 30 Ἀπριλίου. Στὸ Τριέστι (τέρμα τοῦ κατὰ ξηρὰν ταξιδιοῦ) ἔφθασαν στίς 4 Ἰουνίου, δηλαδὴ

Πίν. 1. Το γερμανικό διαβατήριο του Δ. Υψηλάντη.

Πίν. 2. Το γερμανικό διαβατήριο του Δ. Ύψηλάντη-ή πλευρά με τις θεωρήσεις.

Πίν. 4. Το ρωσικό διαβατήριο του Δ. Ύψηλάντη-ή πλευρά με τις θεωρήσεις.

ΰστερα ἀπὸ 36 μέρες. Ἀπὸ τὸ Τριέστι ἔφυγαν στὶς 7 Ἰουνίου, τάχα γιὰ τὴν Ὀδησσό, πραγματικὰ γιὰ τὴν Ἰδρα, ὅπου καὶ ἔφθασαν στὶς 8/20 Ἰουνίου, μετὰ 13 μέρες. Τὴν παραμονὴ τῆς ἀφίξής τους στὴν Ἰδρα, ὁ ἀδελφός του Ἀλέξανδρος εἶχε καταστραφῆ στὸ Δραγατσάνι.

Ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης εἶχε φύγει ἀπὸ τὸ πατρικὸ του σπίτι σὰν πρίγκιπας, ὅταν ὁμως ἔφθασε στὴν Ἰδρα, εἶχε ξεχάσει στὸ δρόμο τὸν τίτλο του καὶ θὰ ὑπογράψει πιά τίς προκηρύξεις του καὶ τὰ γράμματά του μὲ ἓνα τίτλο πολυτιμότερο : ὁ πατριώτης Ὑψηλάντης.

Δημήτριος Σ. Γκίνης